იმერეთი

ყოველდღიური გაზეთი

ფ ა ს ი:

წლიურათ . . . . 7 მანეთი
ნახევარი წლით . . . . . 4 მანეთი
თვიურათ . . . . 4 აბაზი

ცალკე ნუმრის ერთი შაური.

წლიური ხელის მომწერლებს გაზეთის ფასი შეუძლიათ ნაწილნაწილათ გადაიხადონ: ხელის მოწერის დროს 3 მანეთი და დანარჩენი ...... ნაწილნაწილათ. საზღვარგარეთ წლიურათ 14 მან., ნახევარი წლით 8 მან., თვიურათ 6 აბაზი.

№ 25

წელიწადი მეორე

1913

ხუთშაბათი, 31 იანვარი

რედაქცია მოთავსებულია **ქუთაისში**, ივანოვის ქუჩაზე, ვ. ი. ჭილაძის სახლში, (ჭიათურის შავიქვის მრეწველთა საბჭოს პირდაპირ).

ტელეფონი № 149.

პ ა პ ი რ ო ზ ი „რ ო ს კ ო შ“ და „კ ო მ ე ტ ა“

25 ც.—ორ შაურათ. 15 ც.—6 კ. ქ. თფილისი.

მიიღება ხელისმოწერა 1913 წლისათვის ყოველდღიურ გაზეთზე.

წელიწადი მეორე 1913 **იმერეთი** წელიწადი მეორე 1913

გაზეთის ფასი:

ერთი წლით . . 7 მანეთი,
ნახევარი წლით . . 4 მანეთი,
ერთი თვით . . 4 აბაზი
და ცალკე ნუმრის . . 1 შაური.

წლიურ ხელისმომწერლებს შეუძლიათ გაზეთის ფასი ამნაირათ გადაიხადონ: ხელისმოწერის დროს სამი მანეთი, პირველ მაისს ორი მანეთი და პირველ ენკენისთვესაც ორი მანეთი.

მოსწავლეებს, სათვისტომოებსა და სოფლის უფასო წიგნსაცავ-სამკითხველოებს გაზეთი წლიურათ ეთმობათ ოთხ მანეთად, ხოლო ნოქრებს და სოფლის მასწავლებლებს—ხუთ მანეთად. თვიურათ გაზეთი ამავე პირთათვის ღირს სამ აბაზათ. მისამართის გამოცვლა ღირს ათ შაურათ. მისამართის გამოცვლის დროს უნდა ნაჩვენები იყოს სრულათ ის მისამართი, რომლითაც ღებულობდა გაზეთს და აგრეთვე სწორათ ახალი მისამართიც; სხვანაირათ მისამართის გამოცვლა არ შეიძლება.

საზღვარგარეთ გაზეთი წლიურათ ღირს 14 მანეთად, ნახევარი წლით 8 მან. და თვიურათ 6 აბაზათ.

სამგლოვიარო განცხადების თითო დაბეჭდვა ყველასათვის—სამ მანეთად.

განცხადების ფასი: პირველ გვერდზე პეტიტის ანგარიშით სტრიქონი ღირს 3 შაურათ, მეოთხეზე—ორ შაურათ, შიგნით გვერდზე მორიგებით და გარეშე ცნობები ჩვეულებრივი ასოებით დაბეჭდილი თითო სტრიქონი თითო აბაზათ. შრომის მაძიებართა განცხადება—ნახევარ ფასათ.

გაზეთის დასაკვეთი ფასი და აგრეთვე სხვა ანგარიშებიც უსათუოთ ამ მისამართით უნდა გამოიგზავნოს: Кутаисъ, редакція и контора газеты „И М Е Р Е Т И“, Антону Михайловичу Хеладзе. სხვანაირათ გამოგზავნილ ფულსა და ანგარიშებს რედაქცია თავის დროზე ვერ მიიღებს.

თ-დი გიორგი დავითისძე წერეთელი და კ-ნა თამარ გიორგის ასული ამირაჯიბისა გულითადი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ 27 ამა იანვარს დაბა საჩხერეში გარდაიცვალა პირველის უძვირფასესი მეუღლე და მეორეს საყვარელი დედა კ-ნა

სადიკა მელქისედეკის ასული წერეთლისა.

დასაფლავება მოხდება 2 თებერვალს, დღით შაბათს დ. საჩხერეში დილის ათ საათზე, საკრებულო ტაძრის სასაფლაოზე.

ქართული თეატრი.

ბ ე ნ ე ფ ი ს ი მ ა რ ო მ დ ი ვ ნ ი ს ა

ხუთშაბათს 31 იანვარს წარმოდგენილი იქნება ახალი პიესა

პატარა კოლეგა

მოზარდი ქალის სიყვარული.

(კომ. 4 მოქმ., თარგ. სანდალიძისა)

ადგილების ფასი საბენეფისოა. —✦— დასაწყისი საღ. 8½ საათზე

ქ. ქუთაისში

ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს უწყებაში მყოფი

საბუღალტერო კურსები

გ. გ. გიგინეიშვილისა.

...იანვრიდან იხსნება კურსებზე მეორე განყოფილება. მსმენელები მიიღებიან ოთხი კლასის მოწმობით (გიმნაზია, საქალაქო თუ სასულიერო სასწავლებელი). კურსი ათი თვისაა. სწავლის ფული ასი მან.

თხოვნები მიიღება კურსების კანცელარიაში (თფილისის ქუჩა).

ქუთაისის მოვაჭრეთა საყურადღებოთ.

თეატრ რადიუმში

1 იანვრიდან 1913 წ.

იყიდება ადგილები სცენის ფარდაზე

განცხადებების და რეკლამებისათვის.

...სურველთ შეუძლიათ მიმართონ თეატრ რადიუმის დირექციას, ყოველდღე საღამოს 7 საათიდან.

ПАПИРОСЫ ЭКСТРА 15 шт. 5 коп. ФАБРИКИ А. ЭНФІАДЖІАНЦА

ФАБРИКИ А. ЭНФІАДЖІАНЦА ПАПИРОСЫ ИНТЕЛЛИГЕНТНЫЯ ЦѢНА 25 шт. 15 к. 10 ш. 6 к. 100 ш. 60 к.

ПАПИРОСЫ ГОЛУБКА 10 шт 3 коп ФАБРИКИ А. ЭНФІАДЖІАНЦА

ექიმი ი. ჩარექოვი.

იღებს მხოლოდ და განსაკუთრებით ვანის, ვენერიულსა და სიფილისიან ავათმყოფებს. დილის 12 საათ. 2-დე; საღამოს 5—7.

იღია ჭავჭავაძის ქ. აბულაძის შესახვევი ...ის სახლი.

ექიმი ვ. ი. ფიფინი ქირურგიული და საშარდე სნეულება ყოველდღე 12—2 და 4—6 საათამდი. გოშპიტლის ქ. გვახარიას სახლი.

ВЫИГРЫШНЫЕ БИЛЕТЫ ЛЬГОТНЫЯ УСЛОВІЯ. ДОСТУПНО ВСѢМЪ. ПРОСПЕКТЫ БЕЗПЛАТНО. БАНКИРСКІЙ ДОМЪ: Л. В. ЛАНДАУ и К° ВАРШАВА БРАТСКАЯ 18

პირველი თებერვლიდან გაზ. „იმერეთი“ ამა წლის დამლევამდი ღირს 6 მან. 10 შ.

დ ღ ი უ რ ი

ადრიანოპოლის ქრისტიანმა მცხოვრებლებმა კამენდანტს დელეგაცია მიუგზავნეს. სთხოვდნენ—ან საჭმელი სურსათი, და ან ქალაქიდან გასვლის ნება მოგვეციო. დელეგატები კამენდანტის ბრძანებით ჩამოახრჩვეს.

— შავმთიელეთისა და სერბიის შეერთებულმა ჯარმა მუსელიმი, დიდი ბარდანიოლი, გაიტანი და ბუშატი აიღეს.

— 15 ათას შეიარაღებულ ცხენოსან ქურთებს ბძანება მიუვიდათ: წადით ბულგარელებისაგან დაპყრობილ სოფლებში გაცარცვეთ ხალხი და დაარბიეთ სოფლიო.

— სკუტარი ალბანეთის საზღვრებში უნდა შედიოდესო, თხოულობს იტალია. იტალიას აზრათ აქვს ალბანეთი დიდ სახელმწიფოთ გადააქციოს.

— სტამბოლიდან ზოგიერთი გაზეთების კორესპონდენტებს ასახლებენ.

— ჩატალჯთან ოსმალები დამარცხდენ. ამათ ჯარს ერთმანეთში უთანხმოება აქვს. ცნობაა - ჯარი იზეტ-ფაშას არ ემორჩილებაო.

— ბულაირის წინ ოსმალებსა და ბულგარლებს შორის ძლიერი შეტაკება მოხდა. ოსმალებს 5,000 კაცზე მეტი მოუკლეს.

— კაცურას (იაპონია) კაბინეტი სამსახურიდან გადადგა.

— გალიპოლის მიდამოებში უმკაცრიესი ბრძოლა სწარმოებს.

— ნიუტლანდიის გუბერნატორმა ჰელსინგფორსის დიდი სტამბები თითოეული 1000 მარკით დააჯარიმა, ვინაიდან მთავრობის მოთხოვნილება არ დააკმაყოფილეს. 7 დღეში ჯარიმას თუ არ გადიხდიან, იგი გაორკეცდება.

— ადესაში რამდენიმე გერმანელზე ჯაშუშობის ეჭვი მიიტანეს და დააპატიმრეს. იმათი ბინა გაჩხრიკეს. უნახეს სურათები და სხვა საბუთებიც.

— ხარკოვის უნივერსიტეტში მედიკურ ფაკულტეტზე მოსწავლე სტუდენტებმა სამი დღის გაფიცვა გამოაცხადეს.

სიტყვის თავისუფლება სათათბიროში.

სახელმწიფო საბჭო რომ სათათბიროს კანონმდებლობით მუშაობას აბრკოლებდა და თითქმის სრულიად აქარწყლებდა, საზოგადოება ამ ფაქტს უკვე შეურიგდა. მაგრამ იმას კი ვერავინ იფიქრებდა, თუ დეპუტატებს სიტყვის თავისუფლებას წაართმევდენ.

რუსეთის კონსტიტუციის მეთოთხმეტე მუხლი პირდაპირ აღიარებს: დეპუტატს უფლება აქვს სიტყვის სრული თავისუფლება მოიხმაროსო.

და ჯერ სენატმა და მერე სახელმწიფო საბჭომ გააუქმეს ეს მუხლი.

სენატმა გააცხადა: დეპუტატის სიტყვის სრული თავისუფლება ევროპის მხოლოდ ზოგიერთს პარლამენტში სუფევსო. რუსეთის კონსტიტუცია ამაზე არაფერს ამბობს, მაშ, ცხადია, ამგვარ თავისუფლებას უარყოფსო. და დეპუტატმა თუ შეკითხვის დროს ვისმე ცილი დასწამა, —სისხლის სამართალში უნდა იქნეს მიცემულიო.

სახელმწიფო საბჭომ სენატის განმარტება არც კი განიხილა, უდაოთ დაადასტურა, დეპუტატის კუზნეცოვის საქმე უმაღლეს სასამართლოს გადასცა და 34 დეპუტატის მოქმედების გამო, კუზნეცოვის შეკითხვაზე რადგან ხელი უწერიათ, გამოძიება დანიშნა.

მერე რა დააშავეს ხსენებულმა დეპუტატებმა? არაფერი: მხოლოდ შეეკითხენ მინისტრს ერთი საქმის გამო, რომელიც ერთს დეპუტატს ჩირქსა სცხებდა.

მაშ დეპუტატს შეკითხვის უფლება თითქმის აღარ აქვს, რადგან ყოველ შეურაცხყოფილს, შეუძლია უჩივლოს ცილისწამების გამო სისხლის სამართლის წესით.

სამწუხარო ის არის, რომ თვით სათათბიროს არაფერი ეკითხება ამ საქმეში. გასამართლების ინიციატივა ეკუთნის სენატსა და საბოლოო განკარგულების უფლება კი სახელმწიფო საბჭოს. ამგვარათ სენატსა და საბჭოს შეუძლიათ სათათბიროს, რამდენიც უნდათ, იმდენი დეპუტატი მოაშორონ.

სპეციალისტთა და სათათბიროს კომისიის წევრთა გამოძიებამ დაამტკიცა, რომ ამგვარს უცნაურ წესს ევროპის არცერთს პარლამენტში არ ქონია ადგი-

ლი. მართლაც: როგორღა უნდა ილაპარაკოს დეპუტატმა თავისუფლათ, თუ კი ეცოდინება, რომ ხვალ ან ზეგ საპყრობილეში ამოაყოფინებენ თავს?!

მართლი რომ ვსთქვათ, რუსეთის სათათბიროში სიტყვის სრული თავისუფლება აქამდიც არ ყოფილა. დეპუტატთა კრებას ნება ჰქონდა ჩამოერთმია ეს უფლება თავისი წევრისთვის განსაზღვრული დროს განმავლობაში. და, მაშასადამე, თვით სათათბირო უზრუნველყოფდა რომელსამე დეპუტატს ან გარეშე პირს უსამართლო და უმართებულო ცილისწამებისა და შეურაცხყოფისაგან.

და, ცხადია, სახალხო წარმომადგენელთა განაჩენი სრულიად საკმაო იყო, რომ შეურაცხმყოფელიც და შეურაცხყოფილიც დასჯერებოდენ, რადგან სათათბიროს ზნეობრივი ავტორიტეტი ყოველი სხვა დაწესებულების ავტორიტეტს უნდა აღემატებოდეს.

თუმცა, არ უარვყოფ, სათათბირო ხშირათ აჭარბებდა, ზომას გადადიოდა სიტყვის თავისუფლების შევიწროებაში.

დემოკრატიულ ქვეყნებში უმრავლესობას ნება არ აქვს უმცირესობის თავისუფლება შეზღუდოს. სადაც უმცირესობის უფლება უზრუნველყოფილი არ არის, იქ პროგრესი შეუძლებელია. და სიტყვის თავისუფლება პროგრესის ერთი მთავარი ღერძთაგანია.

მაგრამ, რაც უნდა იყოს, დეპუტატისთვის ისევ სათათბიროს ავტორიტეტი უფრო არ იყო საშიშარი და სათაკილო. და გარეშე დაწესებულებათა ზედამხედველობა ხომ აუტანელი იქნება!

შეიძლება ვსთქვათ, რომ დღეს სათათბირო უმაღლესი დაწესებულებას აღარ წარმოადგენს, რადგან მას ზევითა დგას სენატი და კიდევ უფრო ზევით სახელმწიფო საბჭო.

სენატსა და სახელმწიფო საბჭოს შეუძლიათ კონსტიტუციის მუხლი გააუქმონ ისე, რომ სათათბიროს არც კი დაეკითხონ. მხოლოდ პირველი ნაბიჯია ძნელი, თვარა მეორე ნაბიჯის გადადგმა ხომ ადვილი გასაბედავია!

რაც შეეხება კერძოთ შეკითხვის უფლების შეზღუდვას, რუსეთის პრესა ამ ამბით გაოცებულია. და, მართლაც, ამაზე უფრო უცნაური ამბავი ისტორიას არ ახსოვს. შეკითხვას ის მნიშვნელობა აქვს სათათბიროსთვის, რაც პროკურორის ბრალდებას სასამართლოსთვის. პროკურორი როცა ვისმე ბრალსა სდებს, ეს ბრალდებულის უეჭველ დანაშაულს კი არ ნიშნავს. მაგრამ განა გამართლებულ ბრალდებულს აქვს უფლება უჩივლოს სისხლის სამართლის წესით პროკურორს, როგორც ცილის მწამებელს?! პროკურორი როცა ბრალს სდებს თავის მოვალეობას ასრულებს. ამიტომ მის მიერ ბრალის დადება არავის არ მიაჩნია ცილისწამებათ.

აგრეთვე დეპუტატია მოვალე შეეკითხოს სამინისტროს სხვადასხვა ბოროტმოქმედების შესახებ, რომელსაც კი საზოგადო მნიშვნელობა აქვს. და რადგან შეკითხვას ზოგადი მნიშვნელობა აქვს და კერძო ხასიათს მოკლებულია, არავის არ უნდა ქონდეს უფლება, დეპუტატი ამიტომ ცილისმწამებლათ აღიაროს.

ამ მხრით დეპუტატსა და პროკურორს შორის სრული ანალოგია, მსგავსება სუფევს. და, თუ პროკურორის გასამართლება და დასჯა არ შეიძლება იმიტომ, რომ მან უდანაშაულო კაცს ბრალი დასდო, აგრეთვე არც დეპუტატმა უნდა აგოს პასუხი.

პროკურორი როცა ვისმე ბრალსა სდებს, მართალიც რომ არ იყოს, იმით მოაქვს სარგებლობა, რომ თავისით თუნდა ცალმხრივი თვალსაზრისით საკითხს სავსებით არკვევს და მოპირდაპირე მხარესა და სასამართლოს საქმის ყოველ მხრივ განხილვასა და გამოკვლევას უადვილებს.

აგრეთვე, დეპუტატი როცა სამინისტროს ეკითხება რომელიმე სამწუხარო ამბის შესახებ, ის ამით ამ საქმის მიზეზის ყოველმხრივ გამორკვევასა და გამოზევებას ხელს უწყობს და ემსახურება. და, მინისტრს თუ თვალის დახუჭვა განგებ არ უნდა და სინამდვილის დანახვა სწადია ყოველს ამგვარ შეკითხვას სიხარულით უნდა ეგებებოდეს.

მაგრამ ნათქვამია: „რაც მოგივა დავითაო, ყველა შენი თავითაო“. და, რაც სათათბიროს თავს დაატყდა, მისივე ბრალია. ამბობენ, რომ სათათბიროს ბრძოლის უნარი არ აქვს, ყოველგვარს დამცირებას მოითმენს, აიტანს, და ბედს ადვილათ დაემორჩილება.

ეს არის მიზეზი, სათათბირომ რომ თავისი უმთავრესი უფლება და მასთან ერთად მნიშვნელობაც დაკარგა.

ურო.

ახალი ამბავი.

გუშინდელ „ზაკ. რ-ში“ დ. ო. ნიჟარაძის ღია ბარათია დასტამბული ქუთაისის გუბერნიის წინამძღოლის ფ. გ. მიქელაძის მიმართ. თავადი ნიჟარაძე პასუხს სთხოვს გუბერნიის წინამძღოლს იმის გამო, რომ 25 წლ. განმავლობაში არც ერთი დეპუტაცია არ ყოფილა უმაღლესი მთავრობის წინაშე გაგზავნილი, რომ იგიც არ ყოფილიყო ამ დეპუტაციაში და ახლა უადგილოა თქვენი მოსაზრება იმის გამო, რომ მე ისეთ დეპუტაციაში მოვისურვებდი გარეულვიყავი, რომელიც უკანონოთ და სხვისი ჩარევით არის არჩეული. აზნაურობის უფლებას გულით ვეკიდები, ახლოს მიმაჩნია და გთხოვთ მაუწყოთ—ვინ და როგორ აირჩია ხსენებული დეპუტაციაო.

✦ ხვალ საღამოს 7 საათზე შავიქვის საბჭოს სადგომში ქალთა წრის ჩვეულებრივი კრებაა. სიმ. ქვარიანი ისაუბრებს ქართულ ისტორიაზე... როგორც „მერცხალსაც“ გაუგია კრებაზე სხვამამაკაცს არავის „დაუშვებენო“.

✦ ყუმისთავის სამრევლო შკოლის გამგე მამა ნ. კეთილაძე მადლობას სწირავს „განათლების“ რედაქტორს ბ. ბოცვაძეს ამ შკოლისთვის სხვადასხვა წიგნების შემოწირვისათვის.

✦ ხვალ, პარასკევს, საღამოს 8 ნახევარ საათზე თეატრ „რადიუმში“ გიორგი მეფარიშვილი წაიკითხავს ლექციას თემაზე: „დეტერმინიზმი ანუ ნების უთავისუფლობა“. ლექციის პროგრამა სხვათა შორის შეიცავს: ერთეულობა მსოფლიოსი; ფიზიკური და ფსიქიური მოვლენები; წარმოშობა გრძნობისა, აზრისა და ნებისა. საიდუმლოება არსისა. ჰიპნოზი და ნების უთავისუფლობა; დაბადება, სიცოცხლე და სიკვდილი, როგორც აუცილებელი მოვლენანი: ბედისწერა (ფატალიზმი); მნიშვნელობა ადამიანისა მსოფლიოში. პრაკტიკული მნიშვნელობა დეტერმინიზმისა, ძალა და მნიშვნელობა იდეებისა; მორალი დეტერმინიზმისა; ეგოიზმი და ალტრუიზმი, ცოდნა მომავლისა, მოსპობა სკეპტიციზმისა და პესიმიზმისა.

✦ 26 იანვარს ოლქის სასამართლომ გაარჩია გრიგოლ არუთინოვის საქმე, რომელსაც ბრალსდებდენ ებრაელის იაკობაშვილის მოკვლას; სასამართლომ მას 12 წლის კატორღა მისაჯა.

✦ ტუსაღის ნახვის უფლება აქვთ მხოლოდ დედ-მამას, დასა და ძმას, ბევრი სხვა ნათესავიც ჩამოდის ქუთაისში და ხარჯს სწევენ უბრალოთ, მაგრამ ტუსაღის ნახვის უფლებას გარდა ამ მახლობელი ჭირისუფლებისა არავის აძლევენ. დიდს სატუსაღოში ნახვა ტუსაღისა შეიძლება კვირასა და ხუთშაბათს; პატარა ციხეში კი სამშაბათსა და შაბათს.

✦ დღეს ქალაქის თეატრში მარო მდივნის ქალის ბენეფისია. ეს წარმოდგენა ამას წინათ გადადევს ერთი მსახიობის ავათმყოფობის გამო. წარმოადგენენ ახალ პიესას—„პატარა კოლეტა“—(მოზარდი ქალის სიყვარული).

✦ 6 თებერვალს ქუთ. საზოგადო საკრებულო დარბაზში დანიშნულია საკრებულოს წევრთა წლიური საზოგადო კრება. განსახილველი საგნებია: 1) 1912 წლის ანგარიში, 2) 1913 წლის ხარჯთაღრიცხვა და სხ.

✦ გასულ 27 იანვარს, საღამოს 10 ს. სახალხო მატარებელს № 11 ქვეშ მოყვა და იქვე გადაიცვალა ქ. ფოთის პირველი უბნის ზედამხედველი ავ. კიკნაძე. როგორც გამოირკვა წინა ვაგონები პლაცკარტიანი ყოფილა, კონდუკტორს არ შეუშვია და უკანა ვაგონზე მიუთითებია. ამ დროს მატარებელიც დაძრულა, კიკნაძეს კიბეზე ფეხი დაცდენია და ვაგონს ქვეშ მოყოლია.

✦ 19 იანვარს დაიწყო გეგეჭკორ-გელოვანის საქმის გარჩევა. მოსამართლეებათ ბ. გელოვანის მხრით არიან ლიტერატორი ვ. ვ. ვოდოვოზოვი და პეტერბურგის ვექილთა საბჭოს თავჯდომარის ამხანაგი მ. ვ. ბერენშტამი, ბ. გეგეჭკორის მხრით—ვექილი ვ. ნ. კროხმალი და ჟურნალისტი პოტრასოვი. თავჯდომარეთ აირჩიეს პეტერბურგის უნივერსიტეტის ცნობილი პროფესორი დ. ნ. ოვსიანიკოკულიკოვსკი. საქმის დაწვრილებით გარჩევას სასამართლო შეუდგა კვირას, 27 იანვარს.

✦ იასონ ჩიხლაძის თაოსნობით ასი რაჭველი სამუშაოს საშოვნელათ სამხრეთ ამერიკაში მიდის. ჩიხლაძე უკვე შეკვრია პირობით ამერიკის ერთ-ერთ ფირმას. კეთილსაიმედობის მოწმობა უკვე აუღიათ და მათი ერთი ნაწილი 21 იანვრამდი წავიდოდა და დანარჩენიც პირველ თებერვლამდი წავლენო.

✦ ,,ზაკ. რეჩის“ ცნობით მცხეთის დაწყებით სასოფლო შკოლაში რუსი ქალი მასწავლებლობს თურმე. ბავშებს მასწავლებლისა და მასწავლებელს ბავშებისა არ ესმით რაო.

✦ რედაქციამ მიიღო ჟურნალ ,,ჯეჯილის“ იანვრის ნუმერი. ჟურნალში საგულისხმო წერილებია, ჩვენი მწერლების, სხვათა შორის, მწერალი ქალის ეკ. გაბაშვილის მეუღლასა, შ. მღვიმელისა და სხ.

მოწერილი ამბავი

დ. სამტრედია.

პარასკევს, 25 იანვარს ადგილობრივ ხელოსანთა წვრილი კრედიტის ამხანაგობის დამფუძნებელი კრება მოხდა.

კრება წვრილი კრედიტის ინსპეკტორმა ბ. ა. ჯაფარიძემ გახსნა, რომელიც ერთხმათვე იქნა არჩეული თავჯდომარეთ. როგორც ბ. ინსპეკტორმა აუწყა კრებას, სახელმწიფო ბანკის ბათომის განყოფილება ამ ხანათ მხოლოდ 3,000 მან. აძლევს ძირითად თანხათ გძელ-ვადიან სესხის სახით (5 წლით) და გამგეობას უფლება აქვს მოკლე ვადით (არა უმეტეს 6 თვისა) ისესხოს იმავე ბანკიდან 4,000 მ. ბ. ჯაფარიძემ აუხსნა კრებას, რომ გამგეობასა და საბჭოში საჭიროა აირჩიოთ უანგარო, მართალი, უმწიკვლო და პატიოსანი პირებიო. ფარული კენჭის ყრით არჩეულნი აღმოჩნდენ: გამგეობის წევრებათ ბ.ბ. გ. ურუშაძე, კ. სტურუა, ს. კრავეიშვილი, გ. ჯანელიძე და ა. გიგინეიშვილი; საბჭოს წევრებათ კი ბ.ბ. ბ. სურგულაძე, მ. დგვეფაძე და ყ. გიგინეიშვილი.

კეთილი სიტყვისგება

(წერილები რედაქციისადმი*)

I. ბ. იონა მეუნარგიაზე.

I.

ბ. იონა მეუნარგია ჩვენში მწერლათ და საზოგადო მოღვაწეთ ითვლება. ამ მიზეზით იძულებული ვარ—საზოგადოების პატივსაცემათ—დალაგებით პასუხი გავცე მის ჩემ წინაამდეგ გამომხედრებას, ამ წლის „იმერეთის“ 9—12 ფურცლებში. იმედი მაქვს, რედაქციის ეთიკა (ჩვენებურათ ნამუსი) ჩემ ახსნასაც მკითხველს იმავე სისრულით მოასმენს ეხლა, როცა ბრძოლა გათავდა, როგორითაც ბ. მეუნარგიის მხილება წარუდგინა საბოლოო არჩევნის წინა დღეებში.

ჩემი დანაშაული იმაში მდგომარეობს თურმე, რომ ბ. მეუნარგია გამიშავებია. სანამ ამის გა[illegible]ევას შევუდგებოდე, მართლა ჩამიდ[illegible] თუ არა, ეს საცოდაობა, ორიოდე საწინაო კითხვა უნდა ავძრა.

თვითმართველობაში, არჩევნის დროს, მგონია, ყოველ თავისუფალ ადამიანს აქვს, არა თუ უფლება, მოვალეობაც, თავისი, ხმა, კენჭი, დახმარება მომხრეს, თანამოაზრეს მისცეს, და არა მტერს ან მოწინააღმდეგეს. თუ ეს ასეა, ვინ ამხადა ეს უფლება? რა მოაზრებით, რა მიზეზით უნდა ალმეარა ხალხისთვის, რომ მთელ ქართველ საზოგადოებაში კაცი აღარ მოიძიება, ბ. მეუნარგიის მეტი, ნდობის დამოღვაწეობის ღირსი? ვინ დამწერა ჯვარი ბ. მეუნარგიაზე და სიკვდილამდი განუყრელათ მასთან რამ შემაერთა?

მერმე, გაშავება ნუ თუ მართლა ისეთი უცნაური რამ არის თვითმართველობაში, რომ გონიერ ადამიანს მისგან დორბლი სდიოდეს? გაუშავებიათ, სამსახურიდამ გადუყენებიათ ასეთი გმირები, როგორც გლადსტონი, გამბეტა, რუზველტი, და ქვეყანა ისევ ტრიალობს, მზე ისევ ამოდის და ჩადის თავის დროზე. თვითმართველობაში გაშავება მარტო იმას ნიშნავს, რომ უთანხმოება ამტყდარა მმართველს და ამრჩეველს შუა. მრავალ მსურველებისაგან საზოგადოება, სათათბირო, ხალხი თავის ბედს იმ პირს აბარებს, ვინც მის აზრს თუ მისწრაფებას უკეთ შეეფერება. ასე რომ არ იყოს, განა შესაძლო იქნებოდა წინსვლა ქვეყნის განვითარებაში?

ან ნუ თუ. ბ. მეუნარგიისთვის გაშავება ისეთი ახალი ხილია, უნახი მოვლენა, რომ ქვეყანა უნდა აექოთებია? დაავიწყდა, თუ ფიქრობს, აღარავის ახსოვსო, რომ სამჯერ გაშავდა იმავე ფოთის საზოგადოებისაგან იმ დროს, როცა ფოთში არ გხლებივართ და არავითარი მონაწილეობა არ მიმიღია მის არჩევნებში. 1 თებერვალს 1891, 8 ოქტომბერს 1894 და 9 იანვარს 1907-ს? რატომ ეს თარიღებიც არ ჩაუნიშნავს თავის დღიურში? ეხლანდელი მისი გაშავება ფოთში მეოთხეა რიცხვით. რით ვერ შეჩვევია? თუ ეს ასეა და პირველ ტკივილებზე არც კი უკივლია, ეხლა ნაჩვევზე რაღა აბღავლებს?

ამ მიზეზებით, ბ. მეუნარგია მართლაც რომ გამეშავებინა, მომაკვდინებელ ცოდვას არ ჩავიდენდი, რადგან მისი თანამოაზრე არც ვყოფილვარ, ვერც ვიქნები. ჩემდა სამწუხაროთ, არ ამისრულებია ეს ჩემი მოვალეობა, მალე გამოგიტყდებით—რისთვის? ჯერ-ჯერობით კი იმის თქმას დამჯერდით, რომ ბ. მეუნარგიის საქმეში ის კი არაა გამოსაკვლევი, თუ ვინ ან რისთვის გააშავა, ის გახლავსთ—თუ როგორ მოხერხდა მისი აქ არჩევა და სამსახური.

თვითმართველობის ჩარხების ტრიალს ბ. მეუნარგია ფეოდალური თვალით დაცქერის. მას ამ ხანებშიაც ებლანდება „მეუფეები“, „თვითმპყრობლები“, „ჯადოსნობა“, თვალთმხიბლობა. არა თუ წარმოუდგენია, სტამბასაც აჯერებს, ვითომ, მბრძანებელი ვიყო ფოთისა, ვითომ ფოთის ვაჭრები, ექიმები, მასწავლებლები, სამსახურის პირები მოჯალაბეთ გადაქცეული მყავდენ. „ნიკოლაძემ რომ სთქვას მუხა ვაშლს მოისხამს, საზოგადოებას სწამსო“. ვერ შეუნიშნავს, რომ თვითმპყრობელობის ხანა სამუდამოთ გადავარდა. არა თუ ფოთს, და ჩემისთანა მარტყოფ უქონებო, უგვარ-ტომო კაცს, უშბას კალთებშიაც კი აღარ გაუდის დადეშქელიანს ამგვარი ბრძანებლობა, ფოთს თუ მართლა ასეთი ყრუ ხალხია, განა რიგიანი კაცი მას ემსახურება? ამტირანიის გამომცლეელი განა ხელ-ახლავ უღელს დაიდგამს?

ფოთის ხალხი ისეთი ყრუ არ გახლავსთ, როგორიც ბ. მეუნარგიის დღიურშია გამოყვანილი. თავისი ქალაქის საქმე და საჭიროება მას ჩემამდინაც, უჩემოთაც გარკვეულათ ესმოდა. ამის საბუთი ერთი ბ. მეუნარგიის და ყველა მისი მომხრის უმოწყალო გაშავებაა 1894-ში, და მეორე—1891-ში თ. ნესტორ თავდგირიძის დაწუნება. ფოთში არ გხლებივართ ორივე ამ შემთხვევაში და იმ არჩევნებში არ გავრეულვარ. თუ თ. ნესტორ თავდგირიძეს, რომელიც გულით, ჭკუით, ნიჭით, სწავლით ისე მაღლა იდგა ბ. მეუნარგიაზე, როგორც მზე—მიწაზე, ფოთელები მოშორდენ, მოშორდენ მარტო იმისთვის, რომ მხოლოთ პორტის შესახებ არ ეთანხმებოდენ, ბ. მეუნარგია ვისი წითელი კოჭია, ან რა დამსახურების პატრონია, რომ იგივე შეცთომა მას პატივებოდა.

ფოთის სამსახურისთვის ბ. მეუნარგიას ვერ ეყო ის სტილისტის ნიჭი, რომლითაც მან ჩემი ყურადღება მიიპყრო ამ ორმოცი წლის წინეთ, როცა მამულისთვის გამოსადეგ მსახურს ფარნით ვეძებდი და ყოველ შემოდამ ისარს ვთლიდი. რა არ შეიცვალა მას აქეთ ქვეყანაზე? ამაღლდა, გაფართოვდა, დაღრმავდა მწერლობა. შიგ არათუ ბ. მეუნარგიის დაწვლილებული სტილისტობა, ბევრი სხვის ნამდვილი ნიჭიც დიდს ველარას ახერხებს. ძველებური ,,ლიტერატურული მომზადება“, რომელსაც განათლებას ეძახდენ, გამოფუტურდა, რაკი ცხოვრების კალაპოტი შეირყა. ხალხს ახალი წესი, კალაპოტი, იარაღი, საშვალება, სწორე ცოდნა, ზომა, წონა, ანგარიში დასჭირდა. მარტო წუნიობით, ჩივილით, მოთქმით სა[illegible] აღარ გარიგდა, დაქცეული დარბაზ[illegible] [illegible]

[illegible]

,,[illegible]

როგორც მერცხლის კლანჭით[illegible] არწივი ვერ დაიჭირავს!“

1894-ში ფოთელმა ხმოსნებმა ბ. მე[illegible] ნარგიას სტამბით უსაყვედურეს: ს[illegible] ლიათ არა გაუკეთებია რა ქალაქის[illegible] ოთხი წლის მმართვის დროსო; არაფ[illegible] უზრუნვია, არაფრისთვის ხეირი არ [illegible] მჩნევიაო. ამის პასუხათ ბ. მეუნარ[illegible] არც აცივა, არც აცხელა, ,,Новое О[illegible] зрѣніе“-ში დასტამბა: ფოთში არა[illegible] გაკეთება არ შეიძლება, რადგანაც ეს [illegible] თომ—ქალაქი სოფელ სამტრედიაზე [illegible] რო ღარიბიაო. ვერ დაუჯერა ეს [illegible] ხალხმა: იცოდა, ფოთი პორტის ქა[illegible] ქია, პორტის ქალაქები კი ყოველ[illegible] საცა გონიერი მმართველები ჰყავთ, [illegible] თონაც უნაკლოთ ცხოვრობენ და [illegible] ვიანთ მხარესაც ამდიდრებენ. ვერ [illegible] ჯერა, მეთქი, გააშავა—და მის მა[illegible] ამირჩია. მალე აღმოჩნდა ფოთს, თ[illegible] სამტრედიის ტოლი კი არა, სოხუმ[illegible] ბათომზეც ბევრათ მეტი სახსარი ჰქ[illegible] რომელიც ბ. მეუნარგიას ვერ შე[illegible] თუ 1894-ში არ გაუვიდა ბ. მეუნარ[illegible] ეს თქმა, ფოთი ღარ[illegible], ეხლა ვი[illegible] დაუჯერებდა? [illegible] რამის არა, [illegible] დიდრის და სიღარიბის გარჩევა კი [illegible] უცდომლათ შეუძლია იმ ვაჭრებს, [illegible] კენჭი გვათეთრებს ან გვაშავებს.

ჩემი მოწვევის შემდეგ მაშინდელმა [illegible] ქიელმა გრიგოლმა (დადიანმა) მირჩ[illegible] ბ. მეუნარგია თანაშემწეთ დამეტოვე[illegible] დავთანხმდი და შევეკითხე ამის თაო[illegible] ხმოსნებს: თუმც დიდი პატივის[illegible] ჰქონდათ მღვდელ-მთავრის, ისრო[illegible] და თავი შეუშვირეს: არამც და არამ! წერელსაც კი ნუ დატოვებ ძველს [illegible] გეობაშიო! გულგატეხილია ქალაქზე[illegible] შავებისთვის, მტრობის მეტს აწი [illegible] გვიზამსო. ამის მოწმე ეხლაც ბევრ[illegible] ესრედი ,,თვითმპყრობლობა“ გახლა[illegible] ფოთში დღესაც.

ვინ სცდებოდა მაშინ, ვინ იყო შო[illegible] მჭვრეტი, მე, თუ ხმოსნები, ეს ბ. მე[illegible] ნარგიამ და მისმა სინიდისმა იცის. უმე[illegible] მერმე ფოთს, თუ უერთგულა, ქვე[illegible] ამას გაიგებს, როცა სანდო ისტორი[illegible] სი საგუბერნიო კანცელიარიის არ[illegible] გაარჩევს, ბ. მეუნარგიის იქ სამსახუ[illegible] დროისას. ბ. მეუნარგიის გმობა ან [illegible] ცირება რომ მესურვა, იქნება მეც მო[illegible] ძებნა ამის უტყუარი საბუთი იმ ხა[illegible] მოწერილებებში. სამწუხაროთ, სხვის [illegible] დუმლოს ძიება, სხვის გულში ხელ[illegible] ფათური არ მჩვევია. ჩემდამი კი შური [illegible] მტრობა მასში ღრმათ რომ ყოფილა [illegible] აქეთ ჩანერგული, ეს თვითონ გამოაქვ[illegible] ნა თავის დღიურით: ვერავითარ ,,კეთი[illegible] გაწყობილობით“ ვერ დამიშვრია ეს ბა[illegible] ღამი მის ღვარძლიან გულში.

თორმეტი წლის შემდეგ ბ. მეუნა[illegible] გიამ კვლავ ისურვა ფოთის სამსახუ[illegible] რა პირით, რა გულით, რა განზრახ[illegible] მოსულა, ეს დღეს მისმა დღიურმა [illegible] ლასთვის ცხადი გახადა. მაშინ კი მი[illegible] ნათესავებმა ხმოსნები დაარწმუნეს—შე[illegible] ნო თავისი შეცთომა, დაწყებულ საქ[illegible] აწი ერთგულათ ემსახურება, გამგეო[illegible] გულწრფელი თანამშრომი იქნებაო. [illegible] დღიურში კი მაშინდელი თარიღით ხ[illegible] ნიშნავს:

,,ნიკოლაძეს არჩევანში ჩემი მხარე ს[illegible] რია, თუმცა ბოროტი ენები მწერენ: თ[illegible] თხმეტ ხმოსანს ეუბნებოდა თურქია [illegible] ჩიეთო, და თუთხმეტს—მეუნარგიაო“.

მის ადგილზე რომ ვყოფილიყავ [illegible] ამისთანა ეჭვი აზრში შემპაროდა, ამგვ[illegible] ადამიანს გვერდში ამოვუდგებოდი? [illegible] ფიქრდეთ სხვაფრივათაც ამ საგანზე. [illegible] ,,თვითმპყრობელი“, და ვინ ამგვარი [illegible] ქციელი? ან რა ბუმბერაზი რამ იყო [illegible] მეუნარგია, რომ აზრის გამოთქმა ვერ [illegible] მებედნოს და ორპირობას შევფარო[illegible] როდეს აქეთ დამაჩნდა ესრეთი ლაჩრ[illegible] ბა? განა დიდი ხრიკები დამჭირდებო[illegible] მისი ხელმეორეთ გასაშავებლათ, [illegible] უჩემოთ გაშავების ორი თვის შემდე[illegible] ხმის ამოუღებლათ შემეძლო გამეშავე[illegible] ჩემი საკუთარი კენჭი რომ დამერთო [illegible] წინაამდეგების კენჭებზე. ამას ვერ მი[illegible] ხვდარა, ეს ვერ უანგარიშნია, და ქვეყ[illegible] ნაც მისივე ჭკუის ჰგონია: ვერ გამო[illegible] კვლევენო, ჭორს დაიჯერებენო.

იმის ახსნა, თუ რისთვის დავთანხმ[illegible] მაშინ მის არჩევაზე, შორს გაგვიტაცე[illegible]

*) ავტორის თხოვნით ეს წერილები „უნაკლულოთ და გადუსხვაფერებლათ“ მისივე მართლწერით ისტამბება. რედ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

...ს კი არ ვწერ ან ვხსნი, მის დღი... რომ მისი სიფუქე და სი... ვარჩევ, მისივე სიტყვებზე დავამყარო.

ნ. ნიკოლაძე.

(გაგრძელება ხვალ)

ფიქრის მორევში.

— —

„ახლა რას იტყვითო“!

...არაფერს, გარდა იმისა, რომ რასაც ... გვეკიჟინებთ და გგონიათ, თუ ყვე... მართალი და მრუდი არჩევანი ჩვენ ... არლვიეთ და მთავრობაც კი გვეხმა... ...მდა—იგივე უნდა მოგახსენოთ თქვენ. ...მთავრობის უმაღლესი ინს... ...ნცია; გაბათილებულ ფოთის არჩევანს ...სენატამდი მისდევთ და ამ უმაღლესმა ...ნსტანციამაც მთავრობისამ აღადგინა თქვე... არჩევანი. მაშ უნდა ვთქვათ, რომ მთავ... ...მბის უმაღლესმა ინსტანციამ თქვენ გიმ...ართ?..

...და რას ნიშნავს თქვენი გეგეჭკორის, ...ამ ყოფილი პარლამენტარისტის, ...ელებმა რო იციან, იმისი არ იყოს— „...ინში ჩაყოლა“?

„შენც წახდი, მეც წამახდინე—ქრისტე ...ლდგა, გიხაროდეს!—ეს არის იმერული „...ინში ჩაყოლა“; ვინ იცის, რამდენი ...ელი, საჩივრების მოტრფიალე, დას... ამ „ღდინში ჩაყოლამ“.

...რუსეთის კანონმდებლობით დაწესებუ... ...ბაში, პარლამენტში საჭირო იყო სიტყ... „საქართველოს ავტონომია“ ეხსენე... ...ო. ეს სიტყვა ითქვა, საქართველოს ...ლევილმა წარმომადგენელმა რუსის ხალხ... და მთავრობას ამცნო ქართველი ერის ...ილი.

...ე, გეგეჭკორის „ღდინში ჩაყოლამ“ ...იისი გაიტანოს და ამ სიტყვის წარმომ... ...ელიც მოშორდეს თუნდაც პარ...ენტს,—ეს სიტყვა, ეს წადილი ერისა ...ეელი დარჩება ამ პარლამენტის ...ში.

...და იქიდან, სადაც დღეს სიტყვის თა... ...ულება შებოჭილია, სადაც „ხელშეუ...ელი“ აღარ არის, დე, გეგეჭკორმა და ...სმა მომხრეებმა მიიღონ მოწყალება... ...ნება, მცირე რამ ჩვენც გვერგოს და ...ე აღარ ვყოთ:—შენც წახდი, მეც წა...ხდინე—ქრისტე აღსდგა, გიხაროდეს! ქრისტემ ინებოს, მარა...

დ.

ქ. გუბ. წინამძღოლის წერილი.

მაზრის წინამძღოლებისადმი.

საერთოდ კავკასიისა და კერძოთ ქუ...თაისის გუბერნიის მცხოვრებთა დიდი ...უმრავლესობა სოფლის მეურნეობას ეწე...ვა და ერთადერთი წყარო მისი კე...თილდღეობისა მიწაა, რომელსაც იგი ...ამუშავებს. სოფლის წვრილი მემამულე, როგორიც არის ქუთაისის გუბერნიის ...მიწის მფლობელი, მეტათ გაჭირვებულ ...პირობებშია იმის გამო, რომ ის საშვა...ლება, რომლითაც იგი მიწას ამუშა...ვებს, ერთობ მცირე სარგებლობას აძ...ლევს და რაკი სხვა წყარო შემოსავლი...სა არ მოეპოვება, ნახევრათ მშიერი სა...ცოდავ მდგომარეობაშია. გუბერნიის მცხოვრებთა რიცხვი კი მატულობს, მო...თხოვნილება დღითიდღე იზდება, ცხოვ...რება გაძვირდა, სხვათა შორის, იმის ...მოც რომ მიწა გამოიფიტა და გარ...თულებული სულიერი მოთხოვნილება ...ცხოვრებისა კი მეტს ხარჯებს მოითხოვს; სოფლის მეურნე სასოწარკვეთილებაში ...ვარდა და სახსარი ვერ მოუძებნია, რომ ამ აუტანელ გაჭირვებას შეებრძოლოს, თავი დააღწიოს; ამ გაჭირვებას ხელს უწყობს კიდევ ის გარემოება, რომ გუ...ბერნიაში არ არის ისეთი დაწესებულე...ბა, რომელიც ავრცელებდეს სოფლის მეურნეობის ცოდნას და ამ მეურნეო...ბის ტეხნიკურათ გაუმჯობესება შეეძლოს ...ოციალური და ბუნებრივი პირობების მიხედვითაც, გუბერნიის მდებარეობის სხვადასხვა სახის წყალობით სოფლის მეურნესაც სხვადასხვა სახის ბრძოლაც უხდება ამ პირობებთან. ჩვენ არ მოგვე...პოება დიდი მამულები, რომ შეგვეძ...ლოს გავიჩინოთ მანქანები, იარაღები, გავაუმჯობესოთ საქონლის ჯიში, მოვი...პოვოთ თესლეული. ძველითგან დარჩე...ნილმა მიწის დამუშავებამ სრულიად გა...მოფიტა ნიადაგი და მემამულე არ და...ეძებს მის გაპოხიერებას; გვალვა და აღ...მოსავლეთის ქარი სრულიად აღუნებს მეურნის ენერგიას, რომელიც უმწეოთ თავს დაყურებს მისი შრომის დაღუპვას; ჭაობიანი აუარებელი ადგილებია, რომელთა ამოსაშრობათ მეპატრონეთ სახსარი არ მოეპოებათ; ტყე უღვთოდ, დაუზოგველათ იჩეხება, საქრულები არ შენდება, კულტურული მცენარენი არ ირგვება და მთელი გუბერნია მარტო სიმიდსა და ვენახს დაჩერებია და ამათი კულტურის საქმეც ვერ მიდის სასურველათ. ასეთი ვითარების წყალობით, გასაკვირალიც არ არის, რომ ქუთ. გუბ. მცხოვრებნი უკიდურეს სიღარიბეში ჩავარდნილან. მომავალში მცხოვრებთა ყოფა უფრო მძაფრსა და მწვავე ხასიათს მიიღებს, უკეთუ ზომებს არ მივიღებთ, რომ გუბერნიის მცხოვრებთა მშრომელი ნაწილის კეთილმდგომარეობისა და ეკონომიური პირობების გაუმჯობესებას ხელი არ მივყავით. ამ სახით ჯერ კიდევ შეიძლება დაარსდეს ისეთი დაწესებულება, რომელიც შემწეობას მისცემს ჩვენს სოფლის მეურნეს ცხოვრების ულმობელს პირობებს შეებრძოლოს. საჭირო ხალხში სოფლის მეურნეობის ცოდნის გავრცელება, ზომების მიღება მიწის განოყიერებისათვის, ჭაობების ამოშრობა, მორწყვა, სამეურნეო იარაღების საწყობების გამართვა, წესიერი დამუშავება მიწისა და ტყის რიგზე სარგებლობა, საქრულების გაშენება და საზოგადოთ მამულის ღირებულების აწევა და ამით რაც კი მოხერხდება მეტი სარგებლობის მიღება. ყველა ამის შესრულებას, ცხადია, ჩვენი სოფლის მემამულე ვერ შესძლებს, რადგან ამას დიდი ფული უნდა, ამას ვერ შესძლებს თვით საზოგადოება და წოდებაც, მაგრამ ქუთაისის გუბერნიის აზნაურობამ იქნება ამ ცუდ პირობებთან ბრძოლა გაუადვილოს სოფლის მეურნეს, თუ იგი თანხას დასდებს ამ საქმისთვის. და ამ თანხის გამოღებისათვისაც მარჯვე დროა დღეს. როგორც ვიცით, დროებით—ვალდებული გლეხების გათავისუფლების გამო მემამულენი ხაზინიდან ფულს მიიღებენ; თითოეული მემამულე ამ აღებული ფულით რაიმე დიდი საქმის გაკეთებას ვერ შეძლებს, რადგან ცალ-ცალკე ჯამი ამ გამოსაყიდი ფულისა მცირე და უმნიშვნელო იქნება, ხოლო საერთოდ კი კარგი ძალი თანხა იქნება, რომლითაც შესაძლო გახდება აღდგენა და წარმატება გუბერნიის მცხოვრებთა სოფლის მეურნეობის ცხოვრებისა. რასაკვირველია, იმის იმედი ცოტაა, რომ მთელად ეს მიღებული ფული გაღაიდვას ამ საქმისთვის თანხად, მაგრამ პირადი სარგებლობისა და სრულიად გუბერნიის ინტერესებისთვის, დარწმუნებული ვარ, ყოველი მემამულე ამ ფულიდან 25% გადასტებს ჩვენი ქვეყნის სასარგებლო საქმისთვის და გაღატაკებულ მეზობელს მისას, სოფლის მეურნეს ფეხზე დააყენებს.

უმორჩილესათ გთხოვთ, თქვენო ბრწყინვალებავ, აუწყოთ თქვენი მაზრის თავადაზნაურთ მომავალ კრებაზე, ზემორე აღნიშნული მოსაზრებანი სამელიორაციო თანხის დაარსების შესახებ. ამასთან საჭიროთ ვრაცხ გაცნობოთ, რომ ამ თანხით სარგებლობის წესები ცალკე შემუშავდება და როცა მას მიიღებს თავად-აზნაურთა გუბერნიის კრება, იგი შესაფერისად დადგენილი იქნება ცალკ-ცალკე შემთხვევისათვის, იმედი მაქვს, თქვენო ბრწყინვალებავ, ყოველ ზომას მიიღებთ და ჩვენი გუბერნიისთვის ამ დიდათ მნიშვნელოვანი საქმის განხორციელებას ხელს შეუწყობთ.

დეპეშა.

პეტერბურგის დეპ. სააგენტოსაგან.

ო მ ი ბალკანეთზე.

სოფია. მეფე ფერდინანდი სოფიას დაბრუნდა, დაწვრილებითი ცნობები იმის შესახებ, თუ როგორ სცადეს ოსმალებმა შავი ზღვის ნაპირზე პოდიმთან გადასვლა შემდეგია: დილის 7 საათზე 2 კრეისერი, 2 ნაღმიანი და 6 ნავი კარაბურუნის მხრიდან მოვიდენ და პოდიმში 250 კაცი გადასხეს. ბულგარეთის რაზმი, რომელიც ნაპირებს იცავდა, ოსმალებზე იერიშით მივიდა. უკანასკნელები, მიუხედავათ კრეისერების მფარველობისა, უწესრიგოთ გაიქცენ და გემებს შეაფარეს თავი. შეტაკების დროს ოსმალებს 25 მოუკლეს და 16 ტყვეთ წაართვეს, ბულგარლებს კი 3 მოუკლეს და 18 დაუჭრეს. პირველ საათზე ოსმალეთის გემები ზღვაში გავიდა და იქიდან ნაპირზე გადასვლა განიზრახეს ჯარისკაცებმა, მაგრამ ხელახლათ გაფანტეს და ბევრიც მოუკლეს.

ვენა. „ფრემდენბლატი“ აცხადებს: შავმთიელების მიერ სკუტარის აღება საქმის ვითარებას არ შეცვლის, რადგან ამ ნამდვილ ალბანეთის ქალაქის ბედის საბოლოოთ გადაწყვეტა, თუ ვის უნდა დარჩეს იგი, დიდ სახელმწიფოებს ეკუთვნისო.

პეტერბურგი. „ნოიე ფრეიე“ იუწყება: ახლო მომავალში რუმინიის თხოვნით სოფიაში ავსტრიის გალაშქრებას ელიან, რომელსაც მხარს დაუჭერს იტალია და გერმანიათ, მიზანი ასეთი გალაშქრებისა რუმინიის მოთხოვნილების შესახებ მოლაპარაკების დაჩქარებაო.

ათინა. სამხედრო მინისტრმა გამოაქვეყნა დიადოხის დეპეში ფილიპიადიდან: 28 იანვ. ღამით ავანპოსტებიდან ოსმალეთის პოზიციების წინააღმდეგ სროლა ავსტეხეთო. ოსმალები ენერგიულათ გვიპასუხებდენ, მაგრამ 2 საათს შემდეგ სროლა შეწყვიტეს, მალე ქვეითი ჯარიც დადუმდა. ბერძნების ზარალი უმნიშვნელოაო. დღისით საბერძნეთის არტილერია სუსტათ ესროდა და მტერიც მოლოდ ხანდახან გვიპასუხებდაო. სუბუქთ დაიჭრა დივიზიის პოლკოვნიკი, მაგრამ ბძანებას განაგძობსო. მტერი ცდილობდა ზავროვის ხევის დაჭერას, მაგრამ დიდი ვნების მიყენებით უკუ ვაქციეთო და ბრძოლის ველზე სურსათი, თოფები და სხვადასხვა სამხედრო მოწყობილობა დავატოვებინეთო. ცნობები, თითქოს იანინთან ოსმალებმა დიდათ გაიმარჯვესო ყალბია და ბერძნების ჯარს ბიზანის ფორტებიდან არ დაუხევიაო.

საზღვარგარეთი.

კარლსრუე. იმპერატორის ქალი პრინცესა ვიკტორია ლუიზა დაინიშნა ბრაუნშვეიგის ჰერცოგმა.

ტოკიო. პარლამენტისკენ გზის შეკვრამ დეპუტატებისა და საზოგადოების დიდი ზიზღი გამოიწვია. პარლამენტის ახლოს პოლიციასა და ხალხს შორის შეტაკება ხდება. როდესაც პარლამენტის სხდომა მესამეთ შეწყდა, აღელვებულმა ბრბომ კაცურას მხარის დამჭერი რედაქციების განადგურება იწყო. განსაკუთრებით ძლიერი შეტაკება მოხდა კოკუმინისუბში, სადაც 1 მოკლეს და 14 დაჭრეს. შემდეგ პოლიციის ნგრევას შეუდგენ. მთავრობის დაწესებულებათა გაზეთების რედაქციათა და კაცურას ბინის დასაცველათ ჯარები გამოიწვიეს. ქალაქში რამდენიმე მოკლული და მრავალი დაჭრილია. ხმებ ა—კაბინეტი სამსახურიდან გადისო.

ლონდონი. გეოგრაფიულმა საზოგადოებამ სკოტის ხსოვნის აღსანიშნავათ, რომელიც ამ მახლობელ ხანში სამხრეთ პოლიუსზე მივიდა და გზაში დაიღუპა ქარბუქისაგან, საჩქარო სხდომა შეკრიბა. მოხსენებიდან გამოირკვა, რომ სკოტმა ოთხი თანამგზავრიანათ მიაღწია სამხრეთ პოლიუსს 5 იან. 1912 წელს და იქ იპოვა ამუნდსენის კარავი საბუთებით. უკან მოგზაურობის დროს დაიღუპა 16 მარტს.

ვენა. დეპუტატთა პალატაში სამშობლოს დამცველმა მინისტრმა გეორგმა განაცხადა: ავსტრია უნგრეთის ჯარს ყოველ საჭირო წამს შეუძლია სამშობლოს წინაშე თავის მოვალეობის ასრულებას შეუდგესო. დეკლარაცია ალტაცებით მიიღეს ყველა დეპუტატებმა გარდა სოციალისტებისა, რომელნიც მინისტრს სიტყვას ხმაურობით აწყვეტინებდენ.

პარიზი. დეპუტატთა პალატაში საზღვაო უწყების ხარჯთაღრიცხვის განხილვის დროს მინისტრმა ბოდენმა განაცხადა: საზღვაო წესდება, რომელიც საფრანგეთმა 1917 წლამდი უნდა განახორციელოს მეწამულ ზღვაზე საფრანგეთს აძლევს უპირატესობას ავსტრიაიტალიის შეერთებულ ძალის წინაშე. ამ უპირატესობის დასაცველათ წესდება შეძლებისდაგვარათ უნდა შეიცვალოსო.

მექსიკა. მდგომარეობა გამოურკვეველია, ბანკები და მაღაზიები დაკეტილია. ტრამვაის მოძრაობა შეწყდა. მადერო სასახლეში დაბრუნდა და მინისტრებთან თათბირი გამართა. სასახლეს ზარბაზნებით ჯარისკაცები იცავენ. დიაცი აცხადებს—განზრახვა არა მაქვს თავს დავესხაო. მინდა დაუცადო მთავრობის ჯარის მოძრაობასო.

ვაშინგტონი. დასავლეთ ვირგინიაში ნახშირზე მომუშავე გაფიცულებსა და დარაჯებს შორის შეტაკების დროს 7 მუშა და 3 დარაჯი მოიკლა დაჭრილია 20.

რ უ ს ე თ ი.

პეტერბურგი. ნავთის მწარმოებელთა სხდომამ დაადგინა მთელი რიგი დადგენილებისა, რომელიც გამოიწვევს მუშათა დაზღვევის შესახებ ახალი კანონით. სხდომამ, სხვათა შორის დაადგინა, რომ ხარჯების დასაფარავათ საფუთო გადასახადი შემოიღოს ფუთზე 1/5 კაპიკი.

კიშინიოვი. სასულიერო სემინარიის 100 წლის არსებობის იუბილეს დღესასწაულობა დაიწყო. ამ სემინარიას დიდი მნიშვნელობა ქონდა ამ მხრის ცხოვრებაში, ის ამ მხარის შეერთებიდან რუსეთიდან კულტურისა და მართლმადიდებლობის პირველი გამავრცელებელი იყოო.

რიგა. რომანოვების გვარეულობის 300 წ. იუბილეს აღსანიშნავათ ლიფლიანდიის აზნაურობა აარსებს 80,000 მან. ფონდს სოფლის მუშების დასახმარებლათ ავათმყოფობისა და მოხუცებულობის დროს.

მოსკოვი. მექარხნეთა საზოგადოებამ ყოფილი გუბერნატორის ჯუნკოვსკის სახელობაზე ხუთი სტიპენდია დაარსა.

მოხსენებანი სამტრედიიდან.

(შეგარდენის მოხსენება არწივისადმი.)

თქვენს მაღალ არწივობასაც მოეხსენება, რომ დიდებული მწერლის, მეცნიერის, ფილოსოფოსის და, მათ რიცხვში, საზოგადო მოღვაწეთა მიწერ-მოწერას და დღიურებს ყველგან თვალის ჩინივით უფრთხილდებიან და საისტორიო მუზეუმებში ინახავენ იმ მიზნით, რომ შეძლება მიეცეს მომავალ თაობას, ნათელი წარმოდგენა იქონიოს ამა თუ იმ პირზე: რა დამსახურება მიუძღვის საზოგადოებისა და ერის წინაშე, ასე რომ ზოგიერთ მოღვაწეთ ვერც კი იცნობენ მის სიცოცხლეში, რადგან არ მოიძებნება ამისთვის საჭირო მასალები და სიკვდილს შემდეგ კი უფრო ადვილი ხდება ასეთ პირთა გაცნობა...

ჩვენ ბედნიერ დაბაშიც მოიძებნება ერთი ასეთი „საზოგადო მოღვაწე“ გიგლა უტიფარია...*) აღსრულებული... გიგლა უტიფარიას წარსული სიბნელით არის მოცული... ისეთ დაუჯერებელ „ჭორებს“ ავრცელებენ ბოროტი ენები, თმა ყალყზე დაუდგება კაცს... ამბობენ, რომ ერთ დროს სროლაც კი აუტეხეს შუადღეზე და შუა ქუჩაში, მაგრამ, რადგან ასეთი ხმების სინამდვილე ჯერ არ შემომოწმებია, ამიტომ თქვენც სუ და მეც სუ!

დავანებოთ თავი მის შორეულ წარსულს და ახლო წარსულით დავკმაყოფილდეთ.... ცალმხრივობა რომ არავინ დაგვწამოს, ავალაპარაკოთ მისი წერილები... თავს არ შევაწყენთ მისი წერილების მოყვანით, რადგან ერთობ გრძელი წერილების წერა სცოდნია გიგლა უტიფარიას, და ესეც არ იყოს, რადგან გადავცდებოდით, ამიტომ გახლებთ რამდენსამე ამონაწერს მისი წერილებიდან, რომელთა დედანიც თქვენი არწივობის მწიგნობართ უხუცეს გადავეცი შესანახათ, როგორც თავისი დროის დამახასიათებელი და ვიმედოვნებ, რომ გამოჩნდება ვინმე მომავალში პირუთვნელი მკვლევარი და სათანადო მსჯავრს დასდებს გიგლას მოღვაწეობას..

მაშ დავიწყოთ:

„ძვირფასო ძმაო ბ'რიელ!**)

ამ დღეებში გაგვასამართლეს მე და დე-სილვა. უმთავრესი მოწმის გამოუცხადებლობამ ძლიერ შეუწყო ხელი ჩემ გამართლებას...

„სამედიატორო სასამართლოს თავჯდომარე პირიდან ცეცხლს „აფრქვევდა“... დემოსთენი სადმე კუთხეში მიიმალებოდა, რო მოესმინა მისი მჭერმეტყველობა... საბრალო „სოლკა“; მხოლოდ სლოკინი მოისმოდა მის ლაპარაკში, სხვა არაფერი...

დასკვნა ის იყო, რომ თავჯდომარემაც ჩემი დამცველობა იკისრა და გამამართლეს.

13-მდი ბრალდება წამომიყენა დე-სილვამ, რომ ინტრიგებში ქალს აბამს ჩვენ წინააღმდეგ მოქმედებს... ყველა მართალი იყო, მაგრამ დამტკიცებით, ვერც ერთი ვერ დაამტკიცა...

ეს იყო და ეს!

*) სიტყვა „აღსრულებულს“ წინ მოხსენებაში მელანია გადასხმული და ამიტომ კარგათ ვერ გავარჩიე, რა სწერია, მხოლოდ სამი ასოა ნი მოჩანს გარკვეულათ: „ზნე“... გავეცანი-რა მოხსენების შინაარს, ის დასკვნა გამოვიტანე, რომ უნდა ეწეროს „ზნეობრივათ აღსრულებული.“

ა—ი

**) არ ვიცი, რა მოსაზრებით და, როგორც ამონაწერებიდან ირკვევა ყველა ნაცნობ-მეგობრებს რაღაც თავისებური ჯვისდონიებით იხსენიებს და ბურუსში ხვევს მათ ვინაობას.. მოდი და ამას შემდეგ სხვაც ნუ დაუდასტურებს. რომ მართლაც უტიფარი ყოფილა ბ. გიგლა უტიფარია.

ა—ი.

„...ვმოქმედობ გამგეობის წინააღმდეგ, უკვე ავამღვრიე წყალი... თავჯდომარეს რამდენჯერმე მოვატეხე კისერი... ვლან ძლავ ყველას ქუჩურ ამანათებში...

„...მართალია, ... მცხოვრებნი კარგათ იცნობენ, მაგრამ სხვამ ვინ რა იცის, როგორ... საქმე და მე ჩემ სახელსა და გვარს ვამჟღავნებიებ ალმანახის მესტვირულში...

უარესათ დავუწყებ ლანძღვას... მაშ რიღას გიგლა ვარ, თუ მთლად არ ჩამოვაცილე ბრძოლის ველს და ჩვენ არ დაგვრჩა ბურთი და მოედანი...

„...თავჯდომარე აღარ არსებობს...მხოლოდ ხელს აწერს... თორემ ფაქტიური თავჯდომარე მე ვარ... ის კი მანეკენია... მოვმართავ და ამუშავდება... ჩავძახებ და „აჭიკჭიკდება...

„...ყველა ჩამომცილდა დე-სილვას გარდა მიმიხვდინ ეშმაკობას,--ის კი გასამართლების შემდეგ უფრო და უფრო მიხლოვდება... ეს იმას ნიშნავს, რომ სუსტი ხასიათის კაცია და თავი ვერ დაუხწევია ჩემი გავლენისათვის...

ასეთი მოვლენა არ მოსწონთ ზოგიერთებს, მაგრამ მაინც ითმენენ...

„...კოოპერაცია, რომ დავაარსე ხომ იცოდი... შედეგი ასეთი იყო: მე ერთი 300 მანეთამდი დამრჩა ამ სეზონზე, მაგრამ გლეხები ცოტა არ იყოს, უკმაყოფილო არიან, რადგან შარშან უფრო მეტი მოგება ქონიათ, როდესაც ჩარჩების ხელში იყვენ თურმე... ამიტომ აღმაცერათ მიყურებენ გლეხები და მოსალოდნელია ნდობაც დავკარგო მათში...ფეხებზედაც არა მკიდია მათი ნდობა... 300 მანეთამდი დამრჩა, აი ჩემი „ნდობა“...

არწივი.

ქართული ჟურნალ-გაზეთების

რედაქციებისა და წიგნების გამომცემლებისადმი

ბევრი რამ არის საჭირო, რომ ახლანდელ უმწეო მდგომარეობას თავი დავაღწიოთ, ბევრი შრომა და მუშაობა დაგვჭირდება ჩვენი თვითარსებობის დასაცველათ და უკეთესი მომავლის დასამყარებლათ. და რომ შრომა უფრო ნაყოფიერი იქნეს, აუცილებლათ საჭიროა, ვისარგებლოთ იმითი, რაც გაკეთებულა წინათ და წინანდელი შეცთომები მომავალში თავიდან ავიცილოთ. ჯერ კიდევ ისეთ პირობებში ვართ რომ ვისაც სურს თავისი წვლილი შეიტანოს საერთო მუშაობაში, გარიყულია ცალკე და განმარტოებული. ის თვითონ იწყებს და თვითონვე ათავებს. არ არის ტრადიცია. არ არსებობს ერთი ძლიერი შეუწყვეტელი მიმდინარეობა რომელსამე სამოქმედო დარგში, ამით აიხსნება, სხვათა შორის, ის, რომ ჩვენი ცხოვრების ბევრს მხარეებს დიდი ცვლილება არ ეტყობა: არ ვიცით რა აკეთეს მამებმა, მომავალ თაობას არ ეცოდინება რას ვაკეთებთ ჩვენ და ცხადია, თუ რომელიმე შრომა არ ემყარება წინანდელ გამოცდილებას, ასეთი მდგომარეობა შეუძლებელია. უნდა ვიცოდეთ ყველა ის, რაც დაწერილა და გაკეთებულა. ამისთვის კი საჭიროა ბიბლიოგრაფია, ბიბლიოგრაფია რაც შეიძლება სრული და უნაკლულო.

აგერ რამდენიმე ხანია, რაც პეტერბურგის უნივერსიტეტთან არსებული ქართული სამეცნიერო წრე შეუდგა საბიბლიოგრაფიო კრებულის შედგენას და გამოცემას. ბევრი ხელისშემშლელი პირობა გადაელობა წრეს, რომ კრებული რაც შეიძლება მალე და უნაკლულო შეედგინა, მაგრამ პირველი ცთა, მაინც კარგათ მიმდინარეობს: წრე მალე დაასრულებს თავის მუშაობას და განზრახული კრებული შეადგენს ამ წრის საუკეთესო შრომას და თან იგი მშვენიერი საჩუქარი იქნება ქართველი საზოგადოებისადმი მიძღვნილი.

საბიბლიოგრაფიო სარჩევში თავმოყრილი იქნება ყველა მასალა, რომელიც განფენილია ყველა ქართულ დრო გამოშვებით გამოცემაში, დღიდან მისი დაარსებისა 1910 წლამდი. მასშივე იქნება მოქცეული აგრეთვე ყოველივე, რაც კი დაწერილა საქართველოს შესახებ რუსულსა და ევროპიულ ენებზე.

ჯერ ის მასალა, რომელიც შეკრიბა წრემ, არ არის მთლად დაწყობილი და დალაგებული, მაგრამ წინასწარმა მუშაობამ უკვე გამოარკვია (და როცა წიგნი დაიბეჭდება, ყველასათვის თვალსაჩინო და ცხადი იქნება), რომ ის საკითხები, რომელიც ჩვენს პრესაში დღეს საჭირბო-

ჭურჭლეულობისა და ავეჯეულობის მაღაზია ქ. ქუთაისში

ე. ს. ფილიპოვისა

ყოველთვის მოიპოვება დიდძალი არჩეული: ფაიფურისა და ფაიანსის ჭურჭლეული; საუცხოვო ბროლისა და მინის საქონელი. საუკეთესო ლამბები ვარშავიდან და საზღვარგარეთიდან, აგრეთვე ქვაბები ემალ გამოვლებული, ჭურჭელეული თეთრი ალპაკა, მანის, ალპაკა და სპილენძის ქვაბები, ყავადნები და სხვა სამზარეულო ჭურჭელი. სამოვრები, ნავთის სამზარეულოები და ყოველივე საოჯახო ნივთი. ვერცხლარევი და ბრინჯაოთი ნივთები საქონელი. მოხრილი სუფრის ყოველგვარი და და ბამბუკის ავეჯეულობა, ვარშავისა და ინგლისისა ქარხნებიდან ლოგინები. კედლისა და საპირფარეშო სარკეები. სასუფრე კლიონკები და იატაკზე საფენი ლინოლეუმი, საზღვარგარეთისა და რუსეთის გიტარები, მანდალინები, ბალაიკები, პატე—გრამაფონები და მათი ფირფიტები, პიანინები და ყოველგვარი საარგანო შემკობილება. ელექტრონული ლამპები და ყოველგვარი მოსაწყობელი, ორთქლით მრეცხავი მანქანები და საეკლესიო მოწყობილება, დიდძალი რჩეული შპალერი თოფი 8 კაპიკიდან ვიდრე მანეთ-ნახევრამდი. საუკეთესო ქარხნის მბეჭდავი მანქანის წარმომადგენლობა ქუთაისის გუბერნიისა და ბათომის ოლქში მეკუთვნის მხოლოდ მე. ფასები მეტათ დაკლებულია.

მიღებულია ცნობილი აბრეშუმის თესლი

ხ. ხრისტადულიდის

ერთერთი წარმო-დგენილი მთელ ამიერ კავკასიისა სავაჭრო სახლი

9

ი. ზოპიელოვის შპ-ბი ქუთაისში

როტოა, კარგა ხანია, რაც გადასაწყვეტათ დაუყენებია და ზოგჯერ უფრო კარგათ, ვიდრე ახლა. ხშირია ისეთი მოვლენა, რომ მაგ., ერთხელ უკვე ჩაწერილ ხალხურ ლექსს ხელმეორეთ სწერენ და მეორეთ ჩაწერილ ლექსს ახლათ ჩაწერილათ ასაღებენ და სხვადასხვა. ერთი სიტყვით, არ ვიცნობთ მამების ნააზრევს და რაკი არ ვიცნობთ, გვგონია არაფერი იყო გაკეთებული. სხვაფრივაც გავშინჯოთ: ვთქვათ, რომლისამე მწერლის შესწავლა გსურთ. სად უნდა ეძიოთ მისი ნაწერები? თვით იმ მწერალსაც რომ კითხოთ განა ის კი შესძლებს დანამდვილებით გიჩვენოთ გამოცემა, წელი და და ნუმერი? თითონაც რომ უნდოდეს ვერ მონახავს, სად რა უწერია. ან ვთქვათ, თქვენ გინდათ გაიგოთ—არსებობს თუ არა რომელიმე უცხო მწერლის თარგმანი ქართულად. ვის უნდა კითხოთ, სად უნდა ეძიოთ? ქართული სამეცნიერო წრის საბიბლიოგრაფიო წიგნი სწორეთ შეავსებს იმ ნაკლს, რომელიც დიდი ხანია, არსებობს ამ მხრით და ქართველ მკითხველს, მწერალს და საზოგადო მოღვაწეს ბევრათ გაუადვილებს სამოქმედო მოღვაწეობას, გაალრმავებს მის აზროვნებას და გააფართოვებს მის მხედველობის სფეროს.

რადგან წრის მიერ შედგენილ საბიბლიოგრაფიო კრებულში მოქცეული იქმნება 1910 წელიც, საჭიროა შემდეგი წლების სარჩევიც შესდგეს. მაგრამ რადგან სამეცნიერო წრეს სხვა საქმეებიც ბევრი აქვს, ეს ერთი, და რადგან, მეორე მხრით, ეს საქმე, ე. ი. სარჩევის შედგენა პირდაპირი მოვალეობაა თვითეული რედაქციისა, ამიტომ მივმართავთ ყველა დრო გამოშვებით გამოცემების რედაქციებს, შეადგინონ ამ წლის ბოლოს სარჩევი თავის ორგანოებში მოთავსებული მასალისა ამ ორი უკანასკნელი წლის განმავლობაში, შემდეგში კი აუცილებლათ ყოველ წლივ გამოსცენ ხოლმე ასეთი სარჩევი.

რაც შეეხება წიგნებს, მათი ბიბლიოგრაფიის შედგენა უნდა სხვა გვარათ მოეწყოს. აქამდის საუბედუროთ, ისეთი მდგომარეობა იყო, რომ რომელსამე ქართულს წიგნს პეტერბურგის საჯარო წიგნთსაცავში ან სააზიო მუზეუმში უფრო ადვილათ იპოვიდა კაცი, ვიდრე თფილისში ან ქუთაისში. ასეთი ანორმალური მდგომარეობა ახლავე უნდა ავიცილოთ თავიდან. ამისთვის ერთად ერთი საშუალებაა, რომ გამომცემლებმა სამი ცალი თავისი გამოცემისა დაუთმონ ეროვნულ მუზეუმს (ორი თფილისისას და ერთიც ქუთაისისას) სანამ მუზეუმის შენობა მზათ იქნებოდეს, გამოცემანი უნდა ეგზავნებოდეს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებას. რაკი წიგნებს, ამნაირათ თავს მოუყრით ერთ ადგილას. მათი ბიბლიოგრაფიის შედგენა წლის ბოლოს ადვილია და ამ საქმეს ვგონებთ, იკისრებს თვით საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებაც.

ეს არის ჩვენი თხოვნა, რედაქციებისა და გამომცემლებისადმი მიმართული. იმედი გვაქვს, რომ ამ საკითხის შესახებ თვითეული გამოცემა მსჯელობას იქონიებს, ჩვენს თხოვნას შეასრულებს და ამგვარათ ქართული მწიგნობრობის საქმეს დიდ სამსახურს გაუწევს.

პეტერ. უნივერსიტეტის ქართველ სტუდენტთა სამეცნიერო წრის გამგეობის თავჯდომარე ა. შანიძე წრის ხელმძღვანელი ივ. ჯავახიშვილი.

——

P. S. ყველა ქართველ ჟურნალ-გაზეთებსა სთხოვთ ეს მოწოდება გადაბეჭდონ და ჩვენს თხოვნას ჯეროვანი ყურადღება მიაქციონ.

რედაქტორ-გამომცემელი

გ. ი. ჭელიძე

ТАИНСТВЕННАЯ СИЛА ВНУШЕНІЯ!!! Заставьте окружающихъ подчиниться Вашей волѣ. Самоучитель гипнотизма по Флаузру и Тарханову. Цѣна 2 р. 50 коп.

ГИПНОТИЗМЪ и ВНУШЕНІЕ. (Лѣченіе болѣзней). Соч. проф. Грассэ. Перев. Д-ра С. Ершова. Цѣна 2 р. 50 коп.

Предлагаемая кн. проф. Грассэ. знаменитаго невропотолога Франціи, содержит строго научное и вполнѣ обоснованное изложеніе воврѣній на гипнотизмъ, практическую оцѣнку фактовъ и явленій изъ этой области и собственныхъ его выводовъ и заключеній.

ОККУЛЬТИЗМЪ. Руководство къ воспитанію оккультныхъ силъ человѣка. Цѣна 1 р.

ЯЗЫКИ:

французскій, нѣмецкій, англійскій лат. каждый безусловно имѣетъ возможность основательно изучить (правильный разговоръ, чтеніе и письмо), безъ помощи преподавателя въ 2--3 мѣсяца и даже скорѣе (зависитъ отъ усердія и способностей) по нашимъ новѣйшимъ методамъ и самоучителямъ. Успѣхъ гарантируемъ возвратомъ денегъ до 3-хъ мѣс. Тысячи лицъ разныхъ слоевъ общества прислали намъ благодарности и похвальные отзывы. Цѣна съ пересыл: одного самоучит. 1 руб. 27 коп. 2-хъ 2 р. 23 коп. 3-хъ 3 руб. 16 коп. 4-хъ 4 руб. 5 коп.

ПОЛНЫЙ СЛОВАРЬ ИНОСТРАННЫХЪ СЛОВЪ, вошедшихъ въ составъ рускаго языка. Громадный томъ большого формата. Нѣсколько сотъ тысячъ словъ. 3 руб. 50 коп. По отзывамъ газ. „Новое Время“ „Свѣтъ“, книга эта представляетъ цѣнный вкладъ въ лексическую литературу и должна быть настольною книгою каждаго грамотнаго человѣка; сравнительно же съ объемомъ этого прекраснаго изданія, цѣна его можетъ назраться дешевою.

ЛѢЧЕБНИКЪ-АПТЕЧКА. ДОМАШНІЙ ДРУГЪ. Лѣченіе разныхъ болѣзней безъ помощи врача. Гигіена. Алфавитное поименованіе важн. общедост. лѣкарствъ, средствъ способы хъ приготовленія и употребленія. Настольная книга семьи Ц. 1 р. 75 к.

ГИГІЕНЫ КРАСОТЫ. Искуство быть красивымъ, полезные совѣты и наставленія къ уходу за красотою и здоровьемъ человѣческаго тѣла. Цѣна 1 р. 50 к.

Что такое красота. Уборн свѣтск. женщ. О ваннахъ. Массажъ и растираніе. Купанія. Гидротерапія и приборы. Умываніе лица. Цвѣтъ лица. Морщины. Уходъ за тѣломъ. Гигіена лица. Лишаи. Косметическія средства, духи и пр. Платье, обувь и туалеты вообще. Нѣскольк совѣтовъ исключительно для дамъ.

ПОВАРЕННАЯ КНИГА. СПУТНИКЪ ХОЗЯЙКИ. Руководство къ уменьшенію расходовъ въ домашнемъ хозяйствѣ. Болѣе 3000 описаній разныхъ блюдъ скоромн. и постнаго стола. Громадный томъ большого формата. Цѣна 3 руб.

ПУТЬ КЪ СЧАСТЬЮ. КАКЪ НАДО ЖИТЬ. Соч. Д-ра философіи Ф. Кирхера. Ц. 1 р. 75 к. Популярный професоръ старается указать намъ какъ можемъ мы примириться съ жизнью и гдѣ и въ чемъ можемъ искать утѣшеній и наслажденій, которыя даетъ намъ природа, искуство, чтеніе, дружба, домашній очагъ, религія, трудъ и отдыхъ, рисуя свѣтлую будущность человѣка. Все сочиненіе проникнуто ободряющимъ духомъ. Тревные взгляды проводятся имъ въ такой легкой популярной формѣ, что кнга эта является необходимостью каждаго читателя и будетъ прочтена имъ съ громадною для себя пользою.

ЭЛЕКТРИЧЕСТВО ВЕЗДѢ и КЪ УСЛУГАМЪ ВСѢХЪ и КАЖДАГО. Общедоступныя основныя объ электричествѣ, элементахъ и пр. Изготовленіе аккумуляторовъ, элементовъ, сух. батареекъ, какъ устроить электрическое освѣщеніе при помощи элементовъ, установка телефоновъ, электрическихъ звонковъ. Подробн. расчеты, чертежи и пр. Маленькія динамо-машины, электродвигатели. Гальванопластика: золоченіе, серебряніе. Устройство телефона домашними средствами. Ц. 2 р. 50 к.

ПОЛНЫЙ РУССКІЙ ПИСЬМОВНИКЪ. Настольная книга для всѣхъ. Образцы и формы прошеній, заявленій и отзывовъ, объявленій въ Окр. Судъ. Мир. Учр. и пр. Духовн. завѣщанія купчія крѣпости, дарств. записи, договоры, обязательства, контракты, условія, довѣрен., аттестаты, векс. заемныя письма, роспи., торгово-коммерч. переписка и циркуляры. Сборникъ образцовъ всѣхъ родовъ дѣловой и коммерческой переписки, писемъ и проч. Цена 2 р. 50 к.

Заказы выполняются по полученіи стоимости, или же съ наложеннымъ платежомъ

Книгоизд. и книжн. складъ И. И. Ванковичъ.

СПБ. ИТАЛЬЯНСКАЯ УЛ. № 15-120

მიიღება ხელის-მოწერა

ყოველკვირეულ საზოგადო-ეკონომიურსა და სალიტერატურო ჟურნალ

„კლდე“-ზე.

1913 წლის იანვრიდან ჟურნალი უფრო ფართო პროგრამით გამოიცემა, ჩაერთობა ილიუსტრაციები, კარიკატურები და სხ., მოწვეულ არიან ახალი თანამშრომელნი, როგორც ადგილობრივი, ისე რუსეთისა და საზღვარ გარეთიდან. ფასის გადახდა შეიძლება ნაწილ-ნაწილათაც: 3 მან. და 2 მან. 1 წ. 5 მ., 6 თ. 2 მ. 15 შ., 3 თ. მ. 10 შ.

საზღვარ გარეთ ყველა ფასებს ემატებათ თვეში 5 შაური გადასაგზავნი.

სოფლის მასწავლებელთ, სამკითხველოებს და კოოპერატიულ დაწესებულებათ: 1 წლ. 4 მ., 6 თ. 2 მ. 10 შ., 3 თ. 1 მ., 1 თ. 2 აბაზი, ცალკე № ორი შაურათ.

განცხადების ფასი კანტორასთან შეთანხმებით.

მისამართი: თფილისი Габаевскій пер. № 3.

გ. გორდამის და ს. წერეთლის

რკინეულობის მაღაზიაში იყიდება:

საუკეთესო ქარხნებისაგან მიღებული რკინეული საქონელი: კარის, ფანჯრის და ლუმელის მოწყობილობანი; სადურგლო ხელსაწყობი, ფანჯრის მინები, რკინის ნიჩბები, ლურსმანი, მავთული, ყოველგვარი სალებავი წამალი, ელექტრონის ზარის მოწყობილობანი, შპალიერი, ცემენტი, ემალიანი ჭურჭლები, ასფალტი, და სხ.

ვაჭრობა პარტიით და წვრილათ ხელმოსაწყობ ფასათ.

ქ. ქუთაისში, საკუთარ შენობაში, მიხაელის ქუჩაზე № 65.

რა საჭიროა—სოფელში ააშენოთ ქურა (პლიტა), სადაც ოსტატიც და მასალაც ძნელი საშოვარია, უმჯობესია მიმართოთ

ძმ. ე. და პ. სააკაშვილების

სავაჭროს, ქუთაისში.

(შუმკინის ქუჩა საკუთარი სახლი).

იყიდება ქურა (პლიტა), თუჯის ორი „კომფორკით“, „დუხოვკით“, სადაც შეიძლება ჭადის გამოცხობაც. გირჩევთ ჩქარებით იყიდოთ, თვარა მოთხოვნილება ბევრია და ფეჩები მალიან ცოტა არის მოსული.

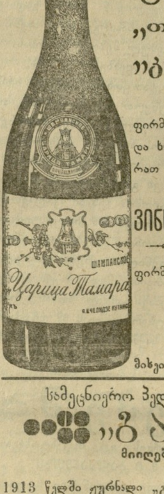

ფილიპე ნ. ჭელიძის

შამპანიურ

„თამარ მეფე“ და „კოლხიდა“

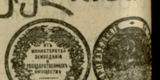

ოქროს მედალი

სამკურნალო და სუფრის ღვინოები.

ფირმა დაჯილდოებულია სხვადასხვა გამოფენაზე 1 ოქროს და ხუთი ვერცხლის მედლით. ღვინოები მზადდება სპეციალურათ ამ მიზნისთვის მოწყობილ სარდაფში მეღვინე სპეციალისტის მეთვალყურეობით.

ვინც დააკვირდება არა ნაკლებ 20 ბოთლის ქუთაისში მიცანას ფირმა კისრულობს

ფირმას აგრეთვე აქვს განსაკუთრებულათ დამზადებული ... ლი ღვინოები, შორეულ ქვეყნებში გასაგზავნათ.

პრეისკურანტი მოთხოვნილებისთანავე იგზავნება უფასოთ.

მისამართი: ქუთაისი, ფილიპე ნ. ჭელიძე, მიხეილის ქ. საკუთარი სახლი, № 48.

სამეცნიერო პედაგოგიური და სალიტერატურო ჟურნალი

„განათლება“

მიიღება ხელისმოწერა 1913 წლისათვის.

(წელიწადი მეექვსე).

1913 წელში ჟურნალი „განათლება“ ჩვეულებრივათ გამოვა ყოველ თვის შუა რიცხვებში გარდა ზაფხულის ორი თვისა. ჟურნალში იბეჭდება წერილები, როგორც სწავლა-აღზრდის შესახებ, აგრეთვე მეცნიერების სხვადასხვა დარგიდან და სიტყვაკაზმული მწერლობიდან; აქვს თვიური ჟურნალის ყველა განყოფილება, გამოვა ჩვეულებრივზე უკეთ სურათებული. ჟურნალში მონაწილეობას იღებენ ყველა ჩვენი საუკეთესო მეცნიერები, მწერლები. პედაგოგები და პოეტები.

იანვრიდან ჟურნალში იქნება ცალკე განყოფილება, სადაც დაიბეჭდება ყოველგვარი ცნობები ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებისა და განყოფილებათა მოქმედების შესახებ.

წლიური ფასი: **ოთხი მანეთი** (4 მ.) მხოლოდ სოფლის მასწავლებლებსა და სასოფლო სამკითხველოებს ჟურნალი დაეთმობათ წლიურათ **სამ მანეთად**, საზღვარგარეთ 6 მანეთად. ვინც წლიურ ფასს ჟურნალისას იანვრის ბოლომდი გადიხდის, საჩუქრათ მიიღებს განსვენებულის იაკობ გოგებაშვილის მოზრდილ სურათს.

ხელისმოწერა მიიღება თფილისში: ქართულ გიმნაზიაში, „ნაკადულის“ რედაქციაში და წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში ივანე ავალიშვილთან. ქუთაისში ისიდორე კვიცარიძესთან, ბათომში წიგნის მაღაზია „განთიადი“, ამ ორ ადგილას იყიდება ცალკე ნომრებიც, თითო 2 აბაზი

რედაქცია სთხოვს ხელისმომწერლებს დროზე დაიკვეთონ ჟურნალი.

მისამართი: Тифлисъ. Дворянская Грузинская Гимназія Л. Г. Боцвадзе

რედაქტორ-გამომცემელი ლ. გ. ბოცვაძე.

ელექტრო-საბეჭდავი ფერაძისა და ძირნაძოვის, ქუთაისში.